

Še četrť ure je do Save. Na levi zagledaš Smleški stari grad, ki se daleč vidi; pod njim se raztega obširni Smleški gozd, ki pa zdaj že ni več tako gost, kakor je nekdaj bil. Grad je dandanes razvalina, ljudstvo je ne gleda s posebnim veseljem, ker po pravljičah še živi med njim spomin na one čase robstva, ko je šel zjutraj kmetič s konjičem ali voličem na tlako, pa je zvečer prinesel domú - le kožo živinčeta. Se vé, da posestniki onega nekdanjega grada niso bili domačini, niso imeli srca za narod. — Ob bregu vidiš tudi kalvarijo — križev pot; morda so ga ljudje napravili v spominj, da jim je bil pot proti gradu res le — križev pot.

Pod Smlednikom je brod; tu se pripelješ na ladiji čez Savo. Struga je zelo globoka, koliko stoletij pač je bilo treba, da si jo je reka izdolbla! Od broda prideš v prijeten hladen gozd, preko vasi Zbilje greš skoro vedno po hladnem, ako ne maraš za veliko cesto, in tiči ti pojó vso pot „promenade-koncert“. Res jako prijetna je ta pot, po kateri si čez dobre pol ure v Medvodah. Manjka še pol ure, da pride vlak z Gorenjskega. Jaz sem bil deloma po dolgi poti, še bolj pa po vročini vtrujen tako, da bi mi bila peš pot do Ljubljane silno težavna. Malo okrepčat se vkrenem v gostilnico na pošti, kjer ni družega dobiti nego četrť litra vina, ki bi bil po svoji ceni lahko boljši. Gostilničarico bi pa opomnil, naj bi bila vljudnejša do vsakega gosta, če tudi ga ne pozná.

Od Medvod do Ljubljane ne vem nič povedati. Voz je bil prazen, toraj v njem dosti prostora. Le to naj opomnim, da Rudolfove železnice vodstvo ni vstreglo ne sebi ne ljudém, da je odstranilo vozove 4. razreda. Kmet iz Št. Vida — na priliko — bo šel rajši peš v Ljubljano, kakor da bi plačal 21 kr. tje in toliko nazaj, pa je pri tem še na uro navezan. In takih pasažirjev je imela Rudolfova železnica največ, — to se vidi zdaj, ko so vlaki le malokdaj tako polni kakor so bili nekdaj.

Politične stvari.

Avstrija na skoku.

Vsi udje kongresa so si dali besedo, da bodo molčali o svojih razpravah, a vendar leté po vsaki seji telegrami po svetu, in danes se že skoro vse vé, kar se je sklenilo. Za nas je najvažnejša novica ta, da je Avstrija dobila mandat zasesti Bosno in Hercegovino. Kako se je to zgodilo, o tem so poročila različna. Nekatera trdijo, da je ta mandat grof Andrassy zahteval sam, a druga, da so predlog stavili Angleški poverjeniki. Bodi si kakor koli, predlog je prišel v kongres in nihče se mu ni ustavljal, čeravno so prej toliko pisali, kak hrup bi bil, če bi Avstrija šla v Bosno.

Iz tega sledi, da Avstrija ravná po želji vseh veleoblasti, izvzemši Turčijo, ki se temu početju ustavlja z vso močjo. To bo res žalostno komična epizoda pri tej reči, če se Avstrija zavoljo Bosne in Hercegovine spopade s Turčijo! Kaj bodo rekli Magjari, katerim je ravno te dni minister Tisza odgovoril, da „nikakor ne more biti jim v prid, ako si slovanske države na njihovi južni meji med seboj podajajo roke in spletajo verige okrog njihovega nog.“ Na to mu je Helfy odgovoril, da Nemci in Magjari so odločno zoper zasedbo Bosne in Hercegovine. Kaj bo pa zdaj, ko se bo to vendar le zgodilo in se — po najnovejših poročilih — že godí! Magjari se že glasijo. V zadnji seji je Ogerska delegacija dovolila Andrassyu kredit, a s tem pogojem, da dovo-

ljenih 60 milijonov ne porabi za Bosno in Hercegovino, ampak zoper Rusijo. Magjare toraj nekje srbí.

Kaj bodo počeli pa tudi Turki! Če tudi se Turčija sama morda ne bo ustavljala javno sklepom kongresa, ustavljali se bodo mohamedanski prebivalci obeh dežel. — V Bosni stanuje namreč še najbolj ljut in fanatičen mohamedanski rod, kar ga je v Evropi. Ta se ne bode dal tako lahko pomiriti. Bosniški mohamedanec ne zna misliti in meriti sile. Še dandanes veruje to, kar je veroval za časa Solimana in vélikega vezira Sokoloviča, namreč, da padišah (sultan) zapoveduje vsemu svetu. V tej veri je v stanu v gorati in gozdnati zemlji nadaljevati ljuti Vandejski ali gerilski boj. Če se pa plamen tega boja razširi po vsi Bosni, gotovo tudi deželni brambovci mohamedanski ne bode mirno gledali, ampak se bodo pridružili brigantom. In slednjič — bodo li tudi v Carigradu roke križem držali? Če bi bilo pa vse to na nogah, kako se bo držala potem Rusija, Srbija in Črna gora? Zadnji dve boste gotovo najbolj prizadeti, ker se bi ljuti boj vršil ob njihovih mejah, in bi briganti uhajali gotovo na njino zemljo; v deželah po Rusih zasedenih pa mohamedanski fanatizem gotovo tudi ne bo miroval. Mohamedancev je namreč v Evropi še veliko in podali se ne bodo tako naglo.

Se ve, da to le utegne biti, in mogoče je, da tega ne bo. Gotovo je grof Andrassy tudi na to mislil, ko je odločil se za ta korak. Bil je lani čas, ko bi bila vsa Bosna z veseljem sprejela vojake Avstrijske; pa takrat je hotel grof Andrassy biti premoder in je ta ugodni čas zamudil. Zdaj je pot v Bosno bolj trnjeva. Al, kakor se čuje, se je grof Andrassy vendar ne vstraši; če bi se vstrašil, bi se je morda ne mogel obdržati več na ministerskem sedežu in to je za-nj tudi kaj.

Javni listi že celó imenujejo generale, kateri bodo vodili vojno v Bosno. Glavni poveljnik bo Filipovič, levemu krilu bode zapovedoval general Szapary, desnemu Jovanovič.

Avstrijske vojne so nekdaj bile že v Bosni in to za časa Karola VI. in Jožefa II., a nikdar se jim ni dobro godilo; zá-nje je ta dežela nekako začarana. Kaj pa bo zdaj? Koliko je Avstrija pripravljena žrtvovati za Bosno? Kak spominek si bo zdaj stavila v zgodovini?

Morda ima grof Andrassy pri vsem tem še druge namene, morda išče Egejskega morja, do katerega mu je morda pot med Srbijo in Črnogoro preozka. Morda misli — ravna se po gori navedenem izreku ministra Tisze — Srbijo in Črnogoro bolj narazen potisniti, da bi si ne podali rok, česar se Magjari tako bojé.

Važen je korak Avstrijske armade čez Savo za Avstrijo na vsak način toliko v političnem, kolikor v vojnem obziru. V prvem naj bi jej ne bile napoti še ne rešene domače homatije, v drugem pa naj bi se ne lotila tega s premajhno vojno močjo.

Mi jej iz srca želimo dobro srečo v veseli nadi, da nam Slovanom bo to podvzetje na veliko korist.

Mnogovrstne novice.

* *Štatistika judov.* — Po najnovejših statističnih podatkih šteje se judov: 1. med Romanskimi narodi (Francozi, Italijani in Španijoli) pri 80 milijonih duš 89.000 judov, — 2. med Germanskimi narodi s 106 milijoni prebivalcev 842.000 judov, — in 3. med Slovanskimi narodi s 110 milijoni duš 3 milijone in 47.000 judov. To je dokaz, da jud najbolj ljubi Slovana!

* *Gimnazije v Avstriji.* — Preteklo leto bilo je v Avstriji 91 javnih gimnazij, med katerimi jih je bilo 13 nižih s 4 razredi. Največ gimnazij ima Češka, in

to 22, Galicija 17, Moravska 10, dolnja Avstrija 9; le po eno gimnazijo imate Solnograška in Goriška. Na vseh teh gimnazijah je bilo 1786 učiteljev, (med temi 428 duhovnih 1358 pa svetnih. Učencev je bilo 26.328, med njimi 580 privatnih. — Realnih gimnazij je bilo preteklo leto 60 z 970 učitelji, med njimi 128 duhovnih, svetnih pa 742); učencev je bilo 12.230, in to 12.114 javnih, 116 pa privatnih. Preskušnjam zrelosti (maturam) se je podvrгло na obojnih teh gimnazijah 2077, od katerih jih je 1869 prestalo preskušnje z dobrim uspehom, 208 pa jih je padlo. Med učenci, ki so maturo dobro prestali, se je podalo: 17 odstotkov v bogoslovje, 43 odstotkov v pravoslovje, 12 odstotkov k zdravništvu, 20 odstotkov k filozofiji, en odstotek pa v tehniko.

* *O grozni lakoti na Kitajskem (Kini)*, o kateri so „Novice“ že poročale, se čedalje več sliši. Umrlo je že čez 5 milijonov ljudi. V vladnem časniku glavnega mesta Pekinga od srede meseca sušca se bere poročilo iz Li-Ho-nie, poslano deželnemu glavarju Honana in Yana, ki je viši komisar podporne gospóške. To poročilo pripoveduje, da so Kitajci prvi čas vživali meso mrličev, ki so lakote (glada) poginili; pozneje je snedel močnejši slabejega; zdaj pa jedó moške svoje žene, stariši svoje otroke; otroci pa svoje stariše. Kaj tako strašnega, kakor je ta lakota na Kitajskem (v Aziji), ki je nastala po večletni grozni suši, še ne pomni svet. Ako ne pride hitra in zdatna pomoč, vzame konec vse prebivalstvo cele te okrajine Kitajskega cesarstva, ki v vseh svojih velikih deželah šteje okoli 300 milijonov duš. Vse to potrjuje tudi Šanšijski katoliški škof monsg. Monagatta iz Tai-Yuena, glavnega mesta okrajine, katera največ trpi po lakoti. Vlada žalibog pa je do sedaj celó malo storila zoper to silno nesrečo, kar cesar sam priznava s tem, da je ukazal, da namesti 10 jedí opoldne naj jih dobí le 3. Kaj pač bo to izdalo pri taki grozni lakoti ljudstva!!

* *Kako se je ciganov rešil Segedinski župan*. Ko so se cigani dalje časa klatili okoli Segedina in nič ni pomagala pregnati jih iz okolice, je zapovedal Segedinski župan, da se vsem ciganom imajo lasje ostriči. Ko so cigani zvedeli to zapoved županovo, vrgli so se pred njim na kolena in prosili, naj se jim ta „sramota“ ne stori. Župan pa se ni dal izprositi; mahoma so bile škarje tukaj in cigani so morali gologlavi oditi. Preklinjaje so sklenili med seboj, da se nikdar več ne vrnejo v to „zlodjevo“ občino.

Naši dopisi.

Iz Maribora. (*Slomšekova svečanost*), ker je deloma bila policijsko zabranjena, daje povod ostre kritike vsem časnikom, ki niso v nemčurstvo zagrizeni. Naj „Novice“ zanimivemu svojemu poročilu pretekle srede dodadó še kaj, kar je spomina vredno. Vrli „Slov. Gospodar“ je v 26. listu pod naslovom „Slomškov spomenik“ priobčil celo pismo dr. Jan. Bleiweisa, katerega je odboru, ki je stavbo spomenika v svojih rokah imel, poslal z željo, naj bi se čital v svečani „besedi“ čitalnični zbranim čestiteljem Slomškovim. Naj iz tega pisma tudi „Novice“ svojim čitateljem priobčijo dva članka: enega, ki z besedami Slomškovimi govori o tem, kakošne podobe si je nepozabljivi ranjki sam želel, — drugega pa, ki — gledé na ukaz Mariborskega mestnega paše od 24. junija 1878. — nam preočitno kaže, da Mariborčane še zmiraj tiste nadloge tarejo, kakor so jih trle l. 1862. — O 1. zadevi se glasí dr. Bleiweisovo pismo tako-le: „Leta 1853. sem začel izdajati „Koledarček slovenski“,

ki sem ga kinčal s podobami najizvrstnejših pisateljev naših. Naravno je bilo, da sem tudi Slomška prosil, naj mi blagovoli za „Koledarček“ leta 1854. poslati podobo svojo. Na to mi je odgovoril tako: „Čeravno se dolžnega čutim, po svoji slabi moči podpirati vse, kar je dobro in koristno, in tudi mene smete šteti med tople prijatelje „Koledarčka“ Vašega, vendar mislim, da gre drugim možem pred menoj prednost, da jih v podobah predstavite slov. svetu. Zraven tega pa je še neka druga okoliščina, da nemore izpolniti predrage mi Vaše želje in ta je, da nimam nobenega prav dobrega portrêta svoje osebe, zakaj tisti od l. 1847. ni dober in bi ne ugajal ne Vašim ne mojim prijateljem, ker bila bi podoba, na kateri bi bil edini moj podpis, kakor Nemec pravi, „getroffen“. Vsak bi rekel: „tako ne izgleda naš Slomšek!“ Potrpíte tedaj z menoj, da pridem do tega, da Vam morem poslati „ein wohlgetroffenes Portrait“. Ta beseda, predragi moj gospod Janez, pride iz srca“. Tako mi je pisal Slomšek 5. junija 1853. leta. Danes se nam je odkrila izvrstna podoba ljubljenca našega, a žalibog, ne več živega, ampak — mrtvega, in edino to nam je v tej britkosti tolažba, da 24. junija letošnjega leta se izpolnuje želja njegova od 5. junija 1853. leta. Da, da! res — ves kakor je bil, tako ga gledamo v spomeniku. Na srcé ima položeno svojo desno roko, kazaje s tem, da v svojem srcu je nosil narod svoj ves čas svojega življenja!“ — O 2. zadevi pa se glasí dr. Bleiweisovo pismo tako-le: „V zadnjem svojem pismu od 1. avgusta 1862. leta, tedaj 7 tednov pred smrtjo, me je preblagi knežskoškof vabil na obletnico Mariborske čitalnice, pa mi med drugim pisal: „Vi, prijatelj, ne veste, kake nadloge pri nas imamo, vendar zaupam, da nas ne bodo potlačili: „post tenebras spero lucem“ (po tminah zaupam zagledati luč).“ — Čitatelji naši vidijo, kako britko je nepozabljivi naš vladika tožil o nadlogah, ki so jih Slovenci Štajarski imeli, ko je dr. Bleiweisa vabil na obletnico čitalnice Mariborske, vendar se je nadjal boljih časov. Nemo-goče skor bilo bi takrat preblagemu vladiki misliti to, da se po preteku 16 let „svobodne ère“ bode našel človek v Mariboru, ki bode zarad spomenika, ki mu ga je stavila pieteta slovenskega naroda, prepovedal celó vsako dalje delovanje čitalnice!! — še manj pa, da se mora še celó vprašanje rešiti: ali spominek visokospoštovanega višega duhovnega pastirja in še posebnega dobrotnika Mariborskega mesta sme ostati v mestni farni cerkvi ali ne?! Za Boga! kje neki smo? — smo li še v Avstriji ali že na Turškem? Zoper tako nedopadljivo postopanje župana Reiserja vložil je dotični odbor pritožbo na višje mesto; željno pričakujemo rešitve.

Iz Železniške okolice na Gorenjskem 28. rožn. L. — Prav rado se zgodi, da če kak kraj zadene kaka nesreča, jih rado še več za njo pride. V Dražgošah vlomili so bili letošnjo spomlad tatovi prav na „strokovnjaški“ način v farovž, odnesli bili skoz okno skrinjico, v kateri se je nahajalo cerkveno denarno imetje, ter odprli jo z vetrihi v neki nasamni senčni koči. Denarja je bilo le kakih 60 gl. v srebru, obligacij pa vrednih za več tisuč goldinarjev. Kakor pa pri vlomu, tako pokazalo se je strokovnjaštvo tudi zarad obligacij. Tatovi so morali vedeti, da za nje bi ne dobili oni kot nepravi gospodarji nič denarja, pač pa da bi jih obligacije utegnile izdati sodniški oblasti v roke; toraj so jih popustili na mestu, in odnesli le gotovino. Tatovom dozda niso mogli priti še nič na sled, akoravno sum ene precej natolcuje. — Zadnjo nedeljo o procesiji s presv. Rešnjim Telesom pripetila se je pa ondi zopet nova nesreča. Streljavcem vnel se je kmalu